

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg synes, det er rimeligt nok, at ministeren beder om at få tid til at overveje en sådan dispensationsordning, det har jeg fuld forståelse for, og jeg vil selvfølgelig kun hilse det velkommen, hvis det viser sig, at vi allerede er dækket ind af den gældende lovgivning. Så meget desto bedre.

Men jeg vil godt have, at vi er enige om, at når vi gennemfører den særlige ordning, som nu foreslås for dem, der ikke har optjent 26 uger i et arbejdstilbud, altså samler dem op, sådan at de ikke kommer på de nedsatte sats, så har vi allerede lavet et brud på 26-ugers-reglen. Og hvis man samler op ét sted, er det ikke betænkeligt også at samle op et andet sted. Det synes jeg dog godt vi kunne være enige om.

Dernæst vil jeg tage afstand fra den argumentation, arbejdsministeren var inde på: at det var betænkeligt, at man forbedrede situationen for en gruppe, der var kommet i klemme ved uddannelsestilbudsordningen, fordi der kunne være andre, der havde været igennem en ordning tidligere og var kommet i klemme, men som ikke fik den samme mulighed, og dem kunne vi ikke redde nu. Det kan ikke være en rimelig holdning. Hvad så i forhold til dem, som er i arbejdstilbudsordningen? Er det virkelig rimeligt, at den gruppe mennesker, som er gået ind i et uddannelsestilbud og har taget den chance og også den risiko, som lå i det, skal behandles dårligere end dem, som har været gennem arbejdstilbudsordningen, men ikke optjent 26 uger, f.eks. fordi de har afbrudt arbejdstilbudet? Det kan jeg ikke se det fornuftige i.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg tager kun ordet, for at der skal være klarhed over, hvad det er, der forhandles om, hvad de omtalte aftaler går ud på. Fru Lilli Gyldenkilde sagde, at jeg var lidt svævende med hensyn til, hvad det var, regeringen måske kom med, men det hænger sammen med, at vi ikke kender regeringens tanker. Vi har bare sikret os i en aftale med regeringen, at tilknytningen til arbejdsmarkedet skal sikres. Hvad regeringen kommer med, må vi se på.

Jeg synes faktisk, at denne debat har været utrolig nyttig, lad mig bare sige det. Og hvis fru

Lilli Gyldenkilde vil se, hvad Socialdemokratiets tanker er – hun kendte jo sine egne, og hun kendte Det Radikale Venstres – foreligger der både fra sidste samling og fra denne samling forslag fra Socialdemokratiet til en arbejdstilbudsordning, der ikke afviger fra de tanker, som fru Lilli Gyldenkilde her har givet udtryk for. Så er der et flertal her i salen, der har markeret, hvad det ønsker, og så ved ministeren, hvad han har at rette sig efter. Anderledes er det ikke.

Hermed sluttede forhandling.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 171:

Forslag til lov om ændring af lov om miljø og genteknologi.

Af miljøministeren (Chr. Christensen).
(FremSAT 14/1 88).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Dorte Bennedsen (S):

Da Folketinget i foråret 1986 behandlede forslaget om miljø og genteknologi, var vi i Miljøudvalget os meget bevidst, at det var nye veje, vi betrådte. Selvsagt kunne vi gå ud og hente erfaringer rundt omkring fra, når det drejede sig om selve arbejdet med genteknologi, men når det kom til det, skal vi sige lovgivningsmæssige arbejder på dette felt, stod vi så at sige på bar bund, og det var den almindelige opfattelse i Miljøudvalget, at vi hellere ville være på den sikre side, altså at vi hellere ville have en lov, der måske var meget restriktiv, netop

[Dorte Bennedsen]

fordi det var et nyt område, og så, hvis erfaringerne blev dertil, slække på restriktionerne ved kommende revisioner af loven.

Det udgangspunkt er jo også baggrunden for, at miljøministeren har afleveret en redegørelse til Folketinget om det første halvandet års erfaring. Det var faktisk udvalget, der bad ham om at gøre det.

Derimod er det noget af en overraskelse, at der også kommer et ændringsforslag til loven allerede på indeværende tidspunkt, men jeg forstår af dagens aviser, at det nok ikke så meget skyldes miljøministeren, men at det endnu en gang er Venstre, der har stukket hovedet frem.

Uanset hvem der nu har ønsket dette ændringsforslag, ligger det imidlertid på Folketingets bord, og ministeren foreslår ændringer på tre områder: lovens område, storskalaforsøg og klagereglerne.

Vedrørende lovens område foreslås det, at cellehybridisering udgår af loven, og det siges i bemærkningerne, at det skyldes afgrænsningsproblemer. I og for sig siges der vel først og fremmest, at problemet er, at det var udvalget, der satte det ind, og ikke ministeren, der foreslog det i sin tid.

Vi er i Socialdemokratiet godt klar over, at det er et ønske fra flere sider at få denne ændring, så cellehybridisering går ud af loven. Men den argumentation, ministeren præsterer i sit forslag og i sine bemærkninger, er for at sige det mildt ikke særlig dybtgående. Vi vil derfor have lejlighed til på en helt anden vis at få det gennemgået til bunds under et udvalgsarbejde, inden vi tager endelig stilling til det spørgsmål.

Lovens nuværende regler har også givet problemer for det, man kalder storskalaforsøg, altså forsøg med ud over 10 l, og vi finder, at forslaget, som det ligger her, er en brugbar måde at løse det problem på. Dog synes vi nok, at det er for tidligt at overgå til det, ministeren kalder en ren anmeldelsesordning, når det drejer sig om forsøg uden for de beskrevne rammer. Det hedder i bemærkningerne:

»Såfremt der ønskes udført storskalaforsøg i det pågældende anlæg med organismer eller konstruktioner uden for de beskrevne rammer, men som virksomheden i øvrigt mener må opfattes som lavrisikoorganismer,« osv., osv.

Det synes vi er for løst. Vi foretrækker, at ministeren får tilført så mange ressourcer til sin

administration, at en tilladelse kan gives, ikke bare en anmeldelse, inden for de nævnte 30 dage.

Endelig er der klagereglerne, som man ønsker paralleliseret med miljøbeskyttelseslovens system. Vi er enige i det langsigtede mål, men det er nyt land, vi bevæger os på, og for nærværende synes vi, det er rimeligere, at man strammer administrationen op og ser at få det til at fungere, end at vi ændrer på disse regler, som dog immervæk ikke er mere end knap halvandet år gamle.

Vi lavede en restriktiv lov. Vi erklærede os åbne over for at lære af erfaringerne med lovens funktion i de første år. Men vi mener ikke, at denne lovs udseende og indhold skal bestemmes af endnu et af de utallige slagsmål mellem Venstre og miljøministeren. Vi har faktisk for dårlige erfaringer i så henseende. Venstre mener jo stort set, at miljøregler er af det onde.

Vi synes, at når loven har fungeret et års tid eller halvandet endnu, så vi har en rimelig periode at opsamle erfaringer i, kan det være rimeligt at få en drøftelse om, hvorvidt regler og vilkår i denne lov er rimelige og fornuftige set fra forsknings- og produktionsverdenen, men så sandelig også set fra borgerens side. Det kunne ske igennem en høring eller en konsensuskonference – Folketinget har jo visse erfaringer med at arrangere sådan noget – hvor alle parter er repræsenteret og vel at mærke kommer til orde.

Vi finder, at en sådan høring eller konference er et væsentlig mere betryggende grundlag for kommende revisioner end en undervisningsministres vi-alene-videholdning.

Ahlmann-Ohlens (KF):

Det er interessant, at Socialdemokratiet i den her sag strammer op i forhold til det samarbejde, der har været omkring hele genteknologien tidligere. Jeg mener bestemt, at de drøftelser, der har været tidligere, den ånd, der har ligget i det samarbejde, der har været tidligere omkring genteknologien, har skabt grundlag for langt større sammenfaldende synspunkter imellem regeringen og Socialdemokratiet, end efter at Socialdemokratiets nye ordfører er kommet til.

Men nuvel. Lad os håbe, at udvalgsarbejdet igen bringer samklang i synspunkterne til fordel for vores miljø og til fordel for den biotek-

[Ahlmann-Ohlens]

nologiske industri, som jeg er sikker på at også fru Dorte Bennedsen vil varetage.

Fru Dorte Bennedsen kan med stor interesse se tv den 14. i næste måned og dér bl.a. høre lidt om, hvad Socialdemokratiet mener om genteknologien.

Jeg mener, der er grund til at takke ministeren, fordi han er kommet betids med forslaget i forhold til redegørelsen. Det vidner om, at man kan høre ikke alene græsset gro i ministeriet, men også de forslag til forbedringer, som er stillet af forskere og den bioteknologiske industri.

Loven om miljø og genteknologi blev i sin tid som sagt vedtaget af et bredt flertal her i Tinget, og det er Det Konservative Folkepartis ønske, at revisionen ligeledes kan ske med et bredt flertal.

Holdningen bag lovgivningen på dette område tror jeg man kan sammenfatte med ordene: Høj grad af sikkerhed, information til befolkningen og fremme af genteknologiens positive muligheder. Man kan også sige, at Det Konservative Folkeparti ønsker, at nogle fås måske ubegrundede angst for genteknologien ikke definitivt fjerner muligheden for de mange.

Sikkerheden omkring genteknologien har været i top, og det vil den fortsat være. Folketinget lavede en lov, der populært sagt satte livrem og seler på kondibukserne. Nu nøjes vi med livrem og én sele. Det giver bedre bevægelsesmulighed for de forskere og de virksomheder, som sikrer, at Danmark på det bioteknologiske område fortsat holder sig i førergruppen.

Vi må huske på, at fremtidens samfund sandsynligvis vil blive bestemt af, hvor godt vi passer på netop denne sektor. Vi skal passe på, at der ikke kommer skævere. Vi skal passe på, at den lever og har det godt, da den selvfølgelig kan være med til at skabe en lang række miljøforbedringer i større stil.

Ingen synes efter vores opfattelse, at nogen er bedre til at løse de her problemer end netop bioteknologien på længere sigt, og de 500 mio. kr., der er afsat over fire år til det bioteknologiske forsknings- og udviklingsprogram, kan forhåbentlig, når resultaterne viser sig, medvirke til en forøget eksport.

Jeg kan på den konservative folketingsgruppes vegne tilbyde en hurtig og grundig udvalgsbehandling.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Jeg var meget glad for hr. Ahlmann-Ohlens indlæg, fordi det faktisk er sjældent, vi fra denne talerstol får helt klare eksempler – her var virkelig et krystalklart eksempel – på det begreb, der hedder sort snak. Men det skyldes måske, at De Konservative er noget frustreret over, at undervisningsministeren på den måde har bestemt lovens indhold på tværs af almindelige procedurer.

Hvad angår Socialdemokratiets holdning, som hr. Ahlmann-Ohlens var inde på, kan jeg sige, at den er uændret. Det kan ikke undre hr. Ahlmann-Ohlens, at vi sætter et spørgsmålstegn ved, om cellehybridisering skal gå ud af loven, al den stund det var Socialdemokratiet sammen med SF, der i sin tid foreslog, at den kom ind. Der er ikke nogen ændringer i vores holdning, heller ikke ændringer i forhold til, at vi dengang sagde: Dette er en restriktiv lov, og vi vil være villige til, når tiden er inde, at se på lempelser af restriktionerne.

Rahbæk Møller (SF):

Jeg får lyst til lige at kommentere hr. Ahlmann-Ohlens indlæg og sige, at fra SF's side er vi skam indstillet på at fortsætte det brede samarbejde. Jeg går da ud fra, at ministeren lytter opmærksomt til, hvad oppositionen siger, netop med henblik på at reetablere og fortsætte det brede samarbejde, vi hidtil har haft.

Jeg vil godt takke ministeren for redegørelsen. Han har jo hermed opfyldt sin pligt efter den aftale, vi lavede for to år siden. Til gengæld finder jeg det en lille smule overraskende, at han allerede nu fremsætter forslag om ændring af den lov, vi vedtog dengang. Jeg havde egentlig forestillet mig en anderledes udvikling, hvor vi først ville diskutere redegørelsen og på grundlag af debatten fremsætte de forslag, der måtte være brug for.

Jeg har set i dagbladet Information i dag i en forsideartikel, at miljøministeren angiveligt skulle være tvunget af den øvrige regering, især undervisningsministeren, til at fremsætte disse forslag. Jeg må erkende, at både det her begivenhedsforløb og tidligere udtalelser af undervisningsministeren, herunder direkte kritik af miljøministeren, giver anledning til at fæste en vis lid til denne historie.

[Rahbæk Møller]

Om det konkrete forslag fra ministeren skal jeg sige, at vi er principielt enige i det, der drejer sig om storskalaforsøg. Der er ingen tvivl om, at på dette område har vi fundet en uheldig formulering af loven. Jeg er ikke sikker på, at den formulering, ministeren foreslår, er den helt rigtige. Det forekommer som en meget bred bemyndigelse, han beder om, men da vi er enige i intentionerne, er jeg sikker på, at vi under udvalgsarbejdet også kan finde ud af en hensigtsmæssig formulering på dette punkt.

Til gengæld stiller jeg mig meget undrende over for forslaget om at undtage cellehybridisering fra loven. Det virker helt ubegrundet. Jeg har f.eks. hæftet mig ved, at Levnedsmiddelstyrelsen nu i over et år har haft en ansøgning om udsætning af en cellehybridiseret rapsplante til behandling. Denne ansøgning har man endnu ikke kunnet færdigbehandle, og nu kommer ministeren så og hævder, at der ingen problemer er. Hvad har ministerens embedsmænd så siddet og tænkt over i et helt år?

Jeg hæftede mig ved den bog om regler for genteknologi i andre lande, vi har fået tilsendt fra den bioteknologiske industri, og jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke industrien for denne bog. Det er en meget, meget nyttig bog. Jeg har noteret mig, at jeg ingen steder ser, at man undtager cellehybridisering. Tværtimod har det engelske genteknologiske råd foreslået obligatoriske regler for udsætning i England, og det siges konkret, at disse regler også bør omfatte cellehybridiserede organismer.

Endelig hæftede jeg mig ved, at Levnedsmiddelstyrelsen før vedtagelse af loven om miljø og genteknologi skrev, at der er sikkerhedsmæssige overvejelser af nogenlunde samme karakter i forbindelse med cellehybridisering som i forbindelse med gensplejsning.

Af denne redegørelse og bemærkningerne til lovforslaget synes det at fremgå, at Levnedsmiddelstyrelsen har rodet sig ind i en u hensigtsmæssig afgrænsning af begrebet cellehybridisering. Hvis det er årsagen til, at man foreslår begrebet afskaffet helt, så synes jeg, det er en uheldig virkning.

Jeg vil opfordre ministeren til at færdigbehandle den ansøgning, der ligger, og sende resultatet til Folketinget. Jeg vil godt sige på vores partis vegne: Vi har ikke truffet nogen form for beslutning for eller imod udsætning af den cellehybridiserede rapsplante. Vi venter med

stigende utålmodighed på ministerens beslutninger.

Jeg er mere end skeptisk over for at ophøre med at give anke opsættende virkning. Det er en betydelig udvanding af loven, hvis det bliver resultatet.

Vi er også bekymret over den lange tid, der går med behandling af ansøgninger og anker. Vi vil godt have at vide, hvad den lange tid skyldes. Hvor lang tid bruges der på administration i Levnedsmiddelstyrelsen, og hvor meget er begrundelsesvanskeligheder? Hvor lang tid bruger industrien på at svare? Hvor meget forsinkelse skyldes, at industrien ikke har villet give oplysninger, som de efterfølgende har været nødsaget til at give under sagens behandling?

Alle disse ting skal vi have opklaret, så vi kan vide præcis, hvor vi skal sætte ind for at få en rimelig ansøgningstid. Det er en meget, meget bedre fremgangsmåde end at begynde at udvande loven.

Til slut skal jeg give tilsagn om et sagligt og grundigt udvalgsarbejde.

Svend Heiselberg (S):

Jeg har med interesse læst ministerens redegørelse og følgende lovforslag. De ændringer af loven, ministeren foreslår, kan Venstre støtte.

Fru Dorte Bennedsen var overrasket over, at der var kommet forslag om ændringer og mente, at det skulle være Venstres skyld. Det tror jeg nu ikke er Venstres skyld. Det forholder sig sådan, at Venstre ikke køber alt det pjat og pjank, som fru Dorte Bennedsen gerne ser bliver vedtaget. Vi mener, at det er for alvorligt til, at man vedtager alt det, fru Dorte Bennedsen kan finde på.

Og så sagde fru Dorte Bennedsen, at Venstre havde det sådan, at alt miljø var af det onde. Nu skal fru Dorte Bennedsen huske på, at vi jo var enige om, at alle miljøforanstaltninger vedrørende Storebæltsbroen skulle tages. Det var dér, hvor fru Dorte Bennedsen sprang op som en løve og faldt ned som et lam. Vi var jo enige, men fru Dorte Bennedsen er blevet meget, meget tavst, hvad det angår.

Når det er sagt, vil jeg gerne sige, at lovgivningen på området er meget kompliceret, og det er derfor også naturligt, at der løbende sker ændringer. Det vil formentlig også ske, når loven igen skal op til revision i 1989-90. Den store erfaring fra andre lande vedrørende lovgiv-

[Svend Heiselberg]

ning på samme område kan for tiden hentes på grund af, at andre lande ikke på lignende områder har lovgivning, der skal forsøge at dække alle miljømæssige aspekter ved anvendelse af genteknologi. Andre lande har fundet det rigtigst at vide, hvad det er rimeligt der lovgives for.

Når jeg sætter spørgsmålstejn ved nytten af denne hovsalovgivning på området, skyldes det min bekymring for, at loven bliver en hindring i konkurrencen for erhvervslivet i stedet for en fordel. Det er i det mindste vigtigt, at der ikke bliver en lang administrativ ventetid for erhvervslivet, og her tænker jeg selvfølgelig specielt på den bioteknologiske industri.

Jeg forstår, at amterne er i fuld gang med at ruste sig til at overtage kompetencen i administrationen, men at ministeren ikke mener, at det kan lade sig gøre for tiden. Det bør vel siges, at det senere skal lægges ud til amterne.

Jeg synes i øvrigt, at det selvfølgelig er et meget teknisk betonet lovforslag, men jeg må også sige, at man har gjort sig alle mulige anstrengelser for at skrive det så kompliceret, at få mennesker har mulighed for at læse det. Jeg synes egentlig, at ministeren skulle bede sine embedsmænd om at forsøge at skrive lovteksten sådan, at folk kan forstå den. Sådan som den er skrevet nu, er der ikke ret mange, der har mulighed for at forstå teksten.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg forstod hr. Svend Heiselberg sådan, at det egentlig var en hovsalovgivning, vi vedtog, dengang vi vedtog genteknologiloven. Så vil jeg da godt sige, at jeg forstår sådan set godt, at det er en Venstremand, der fremkommer med det synspunkt, for Venstre har tillagt sig den uvane at tage afstand fra de ting, Venstre selv har stemt for. Jeg vil gerne bede hr. Svend Heiselberg bekræfte, at Venstre stemte for genteknologiloven, da den var til behandling her i Folketinget sidst.

Marianne Jelved (RV):

Jeg vil gerne takke ministeren for redegørelsen, som jeg synes på mange måder var god, andre steder mindre fyldestgørende, men det kan have noget at gøre med den korte tid, loven har virket i. Det kan vi måske få uddybet under udvalgsarbejdet.

Der er i faglige kredse en vis utilfredshed, kan man vist roligt sige, med lov om miljø og genteknologi. Den kritiseres for generelt at være for stram eller overdreven forsigtig osv. Hertil er bare at sige: Vi er i dag i en situation, hvor fortidens synder eller fortidens mangel på viden om følgevirkninger og konsekvenser i dag koster svie og smerte og meget store samfundsressourcer at gøre godt igen. Det gælder f.eks. visse lægemidler, og det gælder miljøsager.

Nu står vi over for genteknologi, et område, der er forholdsvis ukendt for store dele af befolkningen. Den almindelige viden om genteknologi er ikke stor, og dertil kommer en vis skepsis, for at sige det mildt, over for eksperterets udsagn, som ofte bærer præg af nedladende beroligelse. Det lyder nærmest, som om visse former for genteknologi er banaliteter for fagfolk.

Jeg skal anbefale fagfolkene at formidle deres viden på en sådan måde, at befolkningen ved, hvad det drejer sig om. Jeg skal opfordre Teknologinævnet til, hvis det er muligt, at tage de problemstillinger op, vi behandler i dag, og gøre det snarest ved en kort høring om de aktuelle forslag i loven, så vi får en bredere baggrund for at vurdere dem.

Da loven blev vedtaget i maj 1986, tilkendegav den radikale ordfører, at der ikke burde være en speciel lov om genteknologi, men at de særlige betingelser for genteknologien burde have været indarbejdet i miljøbeskyttelsesloven. Det mener vi i Det Radikale Venstre fortsat bør overvejes i forbindelse med den egentlige revision af loven, som skal ske i samlingen 1989-90.

Også i den sammenhæng skal der fra Det Radikale Venstre lyde en opfordring til Teknologinævnet, som jo er nedsat på Folketingets foranledning, til at foranstalte en offentlig høring om muligheder, erfaringer og risici ved genteknologi. Det kunne medvirke til en bredere folkelig debat om denne lovgivning og som sagt være baggrund for revisionen til sin tid. I Det Radikale Venstre er vi selvsagt interesserede i at få lovgivning eller regler på området, så det er til at leve med for befolkningen, for forskerne og for industrien.

De ændringer, miljøministeren foreslår, vil vi se positivt på under behandlingen i udvalget. Der er noget, der taler for, at disse ændringer er relevante. Vi vil gerne have belyst og dermed bedre mulighed for at vurdere, om der er behov

[Marianne Jelved]

for en afgrænsning inden for cellehybridisering, og om hele området skal tages ud af loven.

Vi er principielt enige i synspunkterne omkring storskalaforsøgene og mener godt, at de kan komme ind som en del af forskningsbestemmelserne. Vi er også positive over for at gøre klagereglerne magen til klagereglerne i miljøbeskyttelsesloven.

Birgith Mogensen (CD):

CD vil gerne takke ministeren for fremsættelsen af nærværende lovforslag. Forslaget peger i den rigtige retning. Vi vil gerne fremhæve, at anke i produktionssammenhæng ikke har opsættende virkning, at behandlingstiden i forskningssammenhæng er nedsat, og at storskalaforsøg nu kan udføres inden for langt bredere og mere fleksible rammer. Med lovforslaget har vi opnået en betydelig mindre restriktiv lovgivning for genteknologien uden at skade miljøet. CD anbefaler lovforslaget til vedtagelse.

Kirsten Madsen (FP):

Fremskridtspartiet mener, at det er positivt at gøre rammerne om genteknologi så brede, at virksomhederne får mulighed for selv at ændre forsøgsomstændighederne uden hver gang at skulle have tilladelse. Det vil give bedre muligheder for at udvikle nye produkter.

I bemærkningerne til lovforslaget står der: »Ordningen indebærer, at en virksomhed eller forskningsinstitution kan få et pilotanlæg til storskalaforsøg godkendt til anvendelse med konstruktioner af organismer inden for nærmere beskrevne rammer. Rammerne kan f.eks. omfatte et større antal projekter med bagegær og E.coli til udvikling af en række lægemidler og enzymer. Konstruktioner inden for godkendelsens rammer kan afprøves uden videre.»

Det finder vi vil lette ganske bemærkelsesværdigt virksomhedernes muligheder for at blive rentable og med deres nye produkter gøre tilværelsen lettere i al almindelighed. Det vil øge vores eksportmuligheder, og sikkerheden omkring genteknologien vil fortsat være meget stor.

Lovforslaget er så afgjort et skridt i den rigtige retning, og vi skal anbefale det til vedtagelse.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Jeg tror, vi alle sammen står lidt usikkert og

famlende, når vi hører ordet genteknologi. Det er vel også grunden til, at vi i Folketinget, når vi skal lave en lov, prøver på at forudse alle de muligheder, der er, for at noget kan gå galt. Det gør måske, at man så kommer til at lave nogle love, som er så stramme og vanskelige at leve efter, at vi ret hurtigt tvinges til at se på dem igen for at foretage nogle ændringer.

Jeg tror, vi alle sammen er enige om, at der med de ændringer, der skal foretages, ikke må slækkes på sikkerheden. Jeg synes, at de tre ting, som er omtalt så mange gange, som jeg ikke skal gå nærmere ind på, giver nogle muligheder for, at vi i udvalget kan få lejlighed til at stille spørgsmål og undersøge forholdene omkring de ting, vi behandler. Det kan ikke være rigtigt, at vi hindrer forsøg i at foregå, hvis det ikke er nødvendigt, eller at der er så lang klagebehandlingstid, at vi hindrer nogle ting i at foregå.

Kristeligt Folkeparti vil være meget positivt under udvalgsbehandlingen og håber, at vi kan få løst de problemer, der er, sådan at vi kan opnå bred enighed om lovforslaget.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg vil gerne takke ordførerne, fordi de med åbent sind har modtaget disse forslag. Det afspejler samtidig den bæven, der kunne være over for, om de erfaringer, vi har fået, tilsiger de ændringer, der nu er foreslået. Derfor er det helt naturligt, at nogle af partierne spørger: Kan der være ting, vi skal have yderligere uddybet? Jeg mener, det er en meget god baggrund for udvalgsarbejdet.

Det har fra forskellig side været kommenteret, hvad forslagene går ud på. Fru Dorte Bennedsen har en klar formulering af de punkter, der ligger. Derfor skal jeg ikke gå for meget i detaljer, men det er vel naturligt, at jeg kort begrundet, hvorfor vi mener, det er rigtigt at komme med det.

Det har vist sig i den korte tid, loven har virket, at der er nogle punkter, hvor lovens system ikke er tilstrækkelig præcist og heller ikke tilstrækkelig nuanceret.

Det gælder bl.a. storskalaforsøgene, hvor lovens system med at sondre mellem forskning og produktion ikke passer rigtig sammen. Det lovforslag, vi nu behandler, overfører derfor storskalaforsøg til en kombineret godkendelses- og anmeldelsesordning, der administreres i fællesskab af Arbejdsministeriet og Miljøministeriet.

[Miljøministeren]

Det andet er cellehybridisering, som skal udgå af loven. Det er vanskeligt at afgrænse over for traditionel forædling, navnlig for planters vedkommende. Jeg er helt parat til, hvad nogle ordførere har bedt om, at gå grundigt ind i overvejelserne om, hvorvidt det er for tidligt at tage det ud, eller om vi kan gøre det som foreslået her.

Det tredje element i lovforslaget er forslaget om, at der ikke længere skal være opsættende virkning af klager i produktionssager. Forslaget tilsigter at bringe systemet i overensstemmelse med det, der gælder efter miljøbeskyttelsesloven for kapitel 5-godkendelser. Så vidt jeg har kunnet tolke ordførerne, var der i virkeligheden en positiv holdning. Der kunne være enkelte ting, vi skulle se på, men vi måtte sikre, at behandlingstiden ikke bliver længere end foreslået.

Det forslag, der nu er fremsat, bygger på de erfaringer, administrationen af loven har givet, og de erfaringer, der rundt om i verden er samlet med regulering af genteknologien. Samtidig er der i forlængelse af den hidtidige lov lagt vægt på at sikre de miljømæssige forhold. Det billede, der tegner sig af reguleringerne og holdningerne rundt om i verden, er selvsagt præget af, at det er et område, der stadig er i voksealderen og ikke helt har fundet sine egne ben. Hvert land har sin egen måde at regulere eller ikke regulere genteknologien på, og det er ofte ganske uigennemskueligt, hvordan den konkrete praksis er i de forskellige lande.

På baggrund af den turbulens, der er for øjeblikket, og på baggrund af at der heller ikke er entydige tendenser i internationale reguleringer, mener jeg, at man må se tiden an frem til lovens revision i 1989-90, før der tages stilling til en mere gennemgribende ændring end det, der her er foreslået.

Der kom fra en af ordførerne en udtalelse, som jeg er nødt til lige at give en kommentar til. Det var hr. Svend Heiselberg, som udtrykte, at embedsmændene har skrevet lovforslaget så kunstigt, at få kan forstå det. Jeg vil gerne sige, at det er meget kompliceret stof. Men jeg vil også sige, at netop på baggrund af denne komplicerede opgave føler jeg, det er fremragende, at teksten er blevet sådan, at den kan forstås. Derfor glædede det mig også vældigt, at man i regeringen var tilfreds med denne formulering.

Der er stillet spørgsmål af hr. Rahbæk Møller om tiden, hvad det egentlig vil betyde for sagsbehandlingstiden.

De første sager om storskalaforsøg gav anledning til en række principielle overvejelser og drøftelser både med industrien og med Arbejdsministeriet om afgrænsninger for, hvornår det var forsvarligt at bruge forskningsreglerne. Industrien ønskede oprindeligt at udføre storskalaforsøg med udledning og i tanke, der kunne rumme helt op til 80.000 l. Til sammenligning kan nævnes, at forskningsreglerne som udgangspunkt gælder for under 10 l uden udledning.

Der gik derfor ni måneder, før der var fundet en tilfredsstillende løsning. Dette må vi nok sige var et indkørings- og engangsproblem. Lønmiddelstyrelsens sagsbehandlingstid er nu under to måneder, forudsat at alle oplysninger er til stede.

Jeg forstod på hr. Rahbæk Møller, at det var et spørgsmål, om de oplysninger nu også kom frem. Det har været et problem. Derfor må der være et helt klart samarbejde fra begge sider for at sikre så kort behandlingstid som muligt. Den foreslåede ordning vil, når pilotanlægget er godkendt, yderligere nedbringe sagsbehandlingstiden. Projektet med ukomplicerede organismer, altså hvis vi er blevet enige om dette, vil først kunne startes efter en måned, hvis myndighederne ikke har sagt fra til den tid.

Endnu en gang tak for denne modtagelse. Vi er parat til hurtigt og konstruktivt at gå ind i udvalgsarbejdet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 172:

Forslag til lov om nedlæggelse af klorproduktionen på DS Industries ApS.

Af miljøministeren (Chr. Christensen).
(Fremsat 14/1 88).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Pia Gjellerup (S):

Baggrunden for dette lovforslag er vedtagelsen af Socialdemokratiets beslutningsforslag i sidste samling sammen med SF og Det Radikale Venstre. Dengang som nu er forslaget om nedlæggelse af klorproduktionen på Islands Brygge en stillingtagen til de uacceptabelt store virkninger, som et uheld ved fabrikationen kan få.

Den klassiske afvejning ved bedømmelsen af den samlede risiko er en afvejning mellem sandsynligheden for et uheld og konsekvenserne af et sådant. Men det er ikke den rimelige afvejning i situationer, hvor konsekvenserne er helt uoverskuelige, bl.a. affødt af, at et uheld i givet fald vil finde sted midt i en storby. Her må afvejningen ske mellem på den ene side sundheds- og miljømæssige og økonomiske konsekvenser af et uheld og på den anden side konsekvenserne af at afholde sig fra fortsættelsen af en så farlig produktion. Ingen kan vel udtrykke synspunktet mere klart, end Miljøankenævnet gjorde det i afgørelsen om tilladelse til phenmediphamproduktion på Kemisk Værk Køge, hvori det hed:

»Nævnet finder det endvidere betænkeligt at bygge en afgørelse på risikovurderinger, hvor sandsynlighed og konsekvens vægtes lige meget, hvis der er tale om anlæg, hvor konsekvenserne ved uheld kan være meget store, medens sandsynligheden for uheld er meget lille. Der bør i disse tilfælde også lægges vægt på, om de mulige konsekvenser overhovedet er acceptable for samfundet.«

Lovforslaget tager ikke fat på denne diskussion. Bemærkningerne indeholder en analyse af forslagens økonomiske konsekvenser, men den ene side af det mangler. De økonomiske og andre konsekvenser ved ikke at vedtage lovforslaget er ikke på nogen måde berørt.

Forslaget er alt i alt et ubehagelig tydeligt eksempel på, at et alternativt flertal i Folketinget kun meget vanskeligt kan få gennemført sin

og befolkningens ret over for en vrangvillig regering. Dette forslag er ét eksempel; der kan desværre nævnes mange andre.

Vi har i Folketinget behandlet en mindre buket af forslag, der omhandler vilkårene for kemisk produktion i Danmark. Hver eneste gang har vi fra oppositionens side bedt om, at regeringen skulle samle sig sammen til at lovgive om retningslinjerne for den kemiske produktion i Danmark, og vel at mærke en produktion som alle er enige om skal kunne finde sted i Danmark. Men igen: Regeringen vil ikke trods de mange sager fremkomme med et oplæg til nødvendige krav og debat herom.

Ved en fortsættelse af produktionen af klor midt i København udsætter man en større lokalbefolkning for en meget stor fare, bl.a. de daginstitutioner, der ligger endog ganske nær ved fabrikken.

Ved et ophør af klorproduktionen midt i København er der nogle økonomiske konsekvenser for virksomheden. Disse konsekvenser har miljøministeren i lovforslaget valgt at oversætte til et ekspropriationsspørgsmål. Dette vil jeg stille mig meget tvivlende over for, men det kan vi jo diskutere nærmere i udvalgsarbejdet, og endelig er det jo instanser uden for dette hus, der skal træffe afgørelse herom.

Jeg opfatter ønsket om at diskutere spørgsmålet om ekspropriation som en mulighed for, at mindretallet, regeringen, kan trække en afgørelse ud til efter næste folketingsvalg. Selv om dette valg vel næppe lader vente længe på sig, er uvisheden urimelig, både for virksomheden, de ansatte og lokalbefolkningen, som alle har meddelt os deres ønske om en afgørelse nu. Et særligt forhold må her sidst tages med, nemlig vilkårene for de ansatte efter en lukning.

Desværre fik De Radikale decimeret det oprindelige beslutningsforslag ved at fjerne pålægget til regeringen om at komme med forslag til en indsats over for de ledigblevne medarbejdere, herunder en effektiv omskoling.

De Radikale gjorde beslutningsforslaget dårligere; regeringen har lavet lovforslaget dårligt. Nu må regeringen gøre loven bedre. Vi vil i Socialdemokratiet medvirke hertil.

Engell (KF):

Lovforslaget bygger på den folketingsbeslutning, som et flertal uden om regeringspartierne vedtog i maj sidste år. Ligesom dengang afviser